

HELEEN VAN DEN HOVEN

De
SPEELGOED
MAN

Kun je hem
vertrouwen?

DE CRIME COMPAGNIE

Proloog

AMSTERDAM | FEBRUARI

Na zijn wortelkanaalbehandeling stapte Inigo Dubbelman in de verkeerde tram. Daarmee gaf hij zijn leven een geheel andere richting, al zou hij dat pas maanden later beseffen.

‘Niet zelf rijden, meneer Dubbelman,’ had de tandartsassistent gezegd. ‘U kunt wat duizelig zijn van het roesje.’

Gelukkig was er plek om te zitten. Inigo sloot meteen zijn ogen. Vijf minuten later opende hij ze weer, uit angst dat hij zijn halte zou missen. Was hij al te ver? Maar nee, het water en de bomen waren vertrouwd. Daar was het speeltuintje. Met zijn linkerhand tegen zijn kloppende kaak stapte hij uit.

Voorzichtig, zei een stem in zijn hoofd. Stoppen bij de stoep-rand. Niet rennen. Kijk links, rechts, links, dan pas oversteken, naar de huizen met de trappen ertussen.

Uit een openstaand raam kwamen hem etensluchten tegemoet. Door de kerriegeur wilde hij sneller lopen, maar zijn benen werkten niet mee. De traptreden waren gekrompen. Zijn voeten kwamen elke keer te hoog uit. Ook de voordeur leek kleiner. Hij moest bukken om aan het touwtje in de brievenbus te trekken.

Er hing geen touwtje. Hij kreeg geen oorvijs omdat hij te lang was weggebleven. Zijn kaak deed al pijn voordat de deur opening.

De vrouw leek verbaasd dat er iemand voor haar deur stond.

‘Sorry,’ zei hij. ‘Ik ben verkeerd.’

Hij zette twee passen achteruit. Net op tijd draaide hij zich om. Zijn benen waren te lang voor de trap. De vrouw riep iets, maar hij was de straat al overgestoken, terug naar de tramhalte, over de rails, naar het bankje. Het enige wat stilstond in de golvende zee van asfalt en stoeptegels.

Minutenlang bleef hij zitten. Een tram stopte, met herrie en ramen die fel de zon weerkaatsten. Mensen stapten uit, dromden voor zijn voeten en liepen door. De tramdeuren sloten zich. Langzaam schoven de rijtuigen voor hem langs. Achter het laatste rijtuig werden de huizen met de trappen aan de overkant weer zichtbaar. Huizen die hij zou moeten kennen, in een straat waarvan hij de naam niet wist.

Hij was bijna blij met de pijn in zijn kaak. Een halfuur, had de assistente gezegd, dan zijn de effecten wel over. Hij liet nog een tram voorbijgaan. Toen deze met belgerinkel vertrok, zagen de gevels aan de overkant er niet langer als oude bekenden uit. Hij was gewoon de verkeerde kant opgereden. De verkeerde halte uitgestapt. Inmiddels had hij zijn trein gemist, maar er gingen er genoeg naar Utrecht. Hij kon de volgende tram pakken, naar het station en dan terug naar huis.

Nu hij zijn besluit genomen had, leek het langer te duren voor er een tram arriveerde. De gevels aan de overkant kregen ogen. Een gordijn bewoog in een van de ramen.

Hij hoorde kinderstemmen. 'Ik was eerst!'

Een scooter raasde voorbij. In het kielzog van benzinedamp vervloog de geur van uien, knoflook en kerrie.

Opnieuw wiste een tram het uitzicht op de straat. Piepende remmen verdreven het geluid van aftellende kinderen. Inigo stapte in, en keek niet meer om.

Deel 1 Hoe het begon

1. Fee

Lieve Sabine, lief zusje,

Ik heb je dagboek ingekeken. Het dagboek, dat je kocht toen wij nog dachten dat we zelf ons leven konden inrichten. Toen ik nog laag uitgesneden T-shirts en korte rokken droeg en jij naar de dokter stapte om je droom te realiseren. Jij bleef hoopvol. Ik lees het in jouw woorden op de eerste pagina: *Ik heb hoop*. Jij keek altijd al naar de toekomst. *Alles is mogelijk*, schrijf je.

Daarna zijn de bladzijden leeg. Je bent er net in begonnen en nu houdt het al op. Alsof je niet wilde dat er ooit iets anders zou staan dan ‘alles is mogelijk’, woorden die je nog maar een paar weken geleden schreef.

Nu is het hoogzomer. De temperatuur nadert de dertig graden. Het is rustig op straat en in de flat, iedereen is op vakantie of de stad uit gevluht. Mijn dagen zijn even wit als de bladzijden in jouw dagboek.

Als ik mezelf jaren geleden op deze leeftijd had voorgesteld, dan had ik me waarschijnlijk in een huis met een tuin gezien, met een echtgenoot en één, misschien al twee kinderen. ’s Ochtends deed ik administratief werk, en ’s middags bakte ik koekjes. Een deel van die droom verviel toen ik Kevin verliet, kort nadat ik inzag dat wij geen toekomst hadden.

Jij hielp me opnieuw te beginnen. Ik was jong genoeg, en had ik geen leuk werk, op een gezellig kantoor vol mannelijke collega’s?

Als ik een dagboek had bijgehouden, had ik misschien begrepen hoe het zover heeft kunnen komen. Maar ik wil geen dagboek schrijven. De lege bladzijden van gisteren, vandaag en morgen vergeet ik liever. Ik sluit de gordijnen tegen de zon en vraag me af hoe het allemaal begon, een halfjaar geleden.

Ik verliet jouw huis, waar ik de avond tevoren op jouw bank uitgehuld en te veel gedronken had, terwijl ik luisterde naar je nieuwste scheldwoorden. Wat Kevin me geflikt had was beneden alle peil. Zijn wraak had mij alle plezier in mijn werk ontnomen. Je was boos om mij, je jongere zusje. Niemand mocht aan mij komen, zo was het altijd al geweest.

Het was nog winter. Jij moest je autoruiten krabben en ik was mijn handschoenen kwijt. Ik leende er een paar van jou. Mijn herinneringen zijn verser dan ik dacht.

Het was de dag dat ik anders begon te kijken naar Inigo Dubbelman.

Toen ik je die avond Inigo's naam noemde, kon je je niet eens herinneren wie van mijn collega's hij was, ook al had je ze allemaal op de kerstborrel ontmoet. Inigo was zo'n kantoormuis die je gemakkelijk over het hoofd zag.

Ondanks zijn ongewone voornaam was hij zo alledaags als maar kon. Niet lelijk, niet knap, bruine ogen in een gezicht met de kleur van koffie verkeerd. Gemiddelde lengte, gemiddeld gewicht, een lijf, dat hij verborg in saaie kostuums, altijd donkerblauw, zodat we hem achter zijn rug soms Indigo noemden. Ik schatte dat hij in de dertig was, zijn haargrens begon al wat te wijken. De rest van zijn schedel had hij kort geschoren, zoals de helft van de mannen die wij kenden deden.

Ik wist eigenlijk niet veel van hem, behalve dat hij bang was voor de tandarts. En dat wist ik omdat hij er speciaal voor naar Amsterdam ging en zijn rooster dan moest omgooien. Verder

spraken we nauwelijks met elkaar, behalve over het werk. Als zijn weekenden wild waren, dan wist hij dat goed te verbergen.

Maar in de weken nadat het pesten begon, was Inigo de enige die er niet aan meedeed. Hij bekeek me niet zoals de anderen, openlijk verlekkerd of tersluijs. Hij knikte naar me wanneer ik tegenover hem achter mijn bureau ging zitten en boog zich dan weer over zijn werk.

Het gaf me een rustig gevoel. Hoewel ik me, net als jij, nooit had geschaamd voor mijn lijf, begreep ik door Inigo dat het ook heel comfortabel was om niet op te vallen.

Misschien begint daar het verhaal wel. Met jouw vraag: ‘Wie is Inigo?’

2. Inigo

UTRECHT | MAART

De bal is rood. Hij rolt over het gras naar de struiken.

‘Go!’ roept iemand. ‘Mini, go!’

Hij rent achter de bal aan. Net voordat de bal onder de prikkelstruik kan verdwijnen, pakt hij hem. Snel draait hij zich om. Hij wil de bal teruggooien, maar hij ziet ineens zichzelf in een spiegel staan. Met oorverdovend lawaai barst de spiegel in duizend stukken uit elkaar. De scherven snijden in zijn huid en slaan met glasgerinkel tegen de stoeptegels en dan is het stil.

Doodstil.

De mensen gillen maar je kunt het alleen aan hun open monden zien. Hij gilt ook, maar hij hoort zichzelf niet. Om hem heen rennen benen in kapotte kleren.

Dan komt het geluid met duizelingwekkend geruis terug. Schoenen knisperen over de scherven. Overal is bloed. Zijn handen zijn er rood van. Rood als de bal.

Inigo durfde zijn ogen niet te openen. De droom van de mensen met hun bebloede gezichten stond zo scherp op zijn netvlies dat hij bang was dat ze als zombies in zijn slaapkamer zouden rondwalen. Pas toen hij buiten een vogel de aubade voor de opkomende zon hoorde fluiten, durfde hij het laken van zijn gezicht te halen en te kijken. Het schemerde in de slaapkamer. Hij was drijf-

nat van het zweet en zijn keel deed pijn. De kamer was leeg. Het was gewoon een nachtmerrie. Een nachtmerrie die akelige herinneringen in zich borg.

Hij nam een slok van het lauwe water op zijn nachtkastje. Toen pakte hij zijn notitieblok om de droom op te schrijven, voordat hij hem zou vergeten, zoals hij zoveel dingen vergeten was.

Sinds zijn bezoek aan de tandarts leek zijn kindertijd een puzzel met duizend stukjes, waarvan er te veel ontbraken. De feiten kende hij wel. In gedachten kon hij enkele puzzelstukken aan elkaar leggen. Zijn vroegste jeugd had zich in Den Haag afgespeeld. Korte tijd waren ze met zijn vieren geweest, hij, zijn ouders en zijn babyzusje Marijke. Na het overlijden van zijn vader waren ze naar Utrecht gegaan, waar familie van zijn moeder woonde.

Hij herinnerde zich een schoolplein in Den Haag, beschuit met muisjes toen Marijke geboren was, een zandbak en spelen op het strand. Waar hij precies gewoond had, wist hij niet meer. Hij had een met bloemen beschilderd nachtkastje gehad, waarop de voorleesboeken stonden, maar de kamer eromheen kon hij niet voor zich zien. Verhuisdozen, die herinnerde hij zich wel. Ze waren vaak verhuisd.

Als hij aan zijn moeder dacht, zag hij haar voor zich zoals ze was toen ze naar Spanje vertrok, ouder, geblondeerd, niet zo slank, en met pientere ogen. Manja Dubbelman was een sterke geëmancipeerde vrouw. Ze veranderde tijdens haar ziekte, werd kleiner en magerder. Haar blik was vaak vol pijn en spijt geweest, omdat ze wist dat ze de strijd niet kon winnen. Het einde stond nog haarscherp op zijn netvlies, een zwarte vlek op de puzzel die zich niet liet vergeten.

In zijn allereerste jeugdherinneringen was zijn moeder nevelig, vervaagd. Wanneer hij haar scherp probeerde te zien, kreeg ze de gestalte en kleding die hij van familiefoto's herkende. De albums lagen nu in Spanje, dichte boeken, net als zijn herinneringen. Het beeld van zijn vader was nog vager. Die bleef eeuwig jong.

Hij was het bezoek van politiemensen in uniformen niet vergeten. 'Papa heeft een ongeluk gehad.'

Oom Dirk was op de begrafenis geweest, met tante Jeanne. Ze gaf hem zijn eerste dinky toy, een vorkhefruck met een geel mannetje erop. Het cadeau was een puzzelstukje in zijn geheugen geworden, omgeven door het vergeelde bordkarton van de puzzeldoos, waarin de andere stukken ontbraken.

Hoe het huis eruitzag waar ze toen woonden, wist hij niet meer. Zijn boeken zaten in een koffer, maar mama was te verdrietig om voor te lezen. Dat wist hij nog, de politie, de dinky toy, en het huilen van mama.

Hoe wreed was het, dat het einde zo duidelijk in zijn geheugen gegrift bleef, terwijl de dagelijkse zaken en zelfs de mooiste herinneringen in mist waren verzonken.

In geen van zijn herinneringen kwamen het huis of het speeltuintje in Amsterdam voor. Toch lieten ze hem niet los.

Als je hem een week voor de wortelkanaalbehandeling, had gevraagd of hij weleens droomde, had hij nee gezegd. Hij droomde nooit, of hij herinnerde zich zijn dromen niet. Maar het leek wel of het lachgas verborgen delen van zijn geheugen had geopend. Sindsdien kwamen elke nacht spelende kinderen langs in zijn slaap. Ze renden door het speeltuintje, zaten op trappen voor onbekend-bekende huizen, en weigerden hun plek af te staan op de schommels. Soms rook hij de geur van exotische kruiden. Al zeven dagen lang schrok hij wakker met het gevoel dat er iets niet klopte.

Zonder dat wakker schrikken had hij het kunnen afdoen als iets onschuldigs. Misschien droomde hij van kinderen omdat zijn onderbewuste hem wilde vertellen dat er iets miste in zijn leven? Maar van droomwensen werd je niet wakker met een nachtmerriegevoel.

Hij had opgezocht op welke leeftijd het geheugen herinneringen vastlegt. Drie, vier jaar, las hij op internet. Een artikel sprak

over infantiele amnesie: dingen uit je kindertijd begon je vanaf je zevende jaar weer te vergeten.

Als hij diep nadacht, kon hij de zee voor zich zien, de koude, grijze, Hollandse zee. En een juf.

‘Inigo heeft een zusje gekregen,’ zei juf Ans. Maar toen Marijke geboren werd was hij al zes. Van eerdere jaren wist hij niets. Behalve wanneer hij droomde.

Na zeven dagen, zeven nachten vol schrikdromen, had hij zijn zus gebeld. Waarom droomde hij over kinderen in Amsterdam? Hadden ze familie gehad in Amsterdam?

Marijke wist het niet. ‘Ga gewoon nog een keer langs en bel aan,’ had ze gezegd. ‘Vraag wie er woont, of wie er vroeger gewoond heeft. Dan weet je het en hoeft je er niet meer mee te zitten.’

‘Ik zit er niet mee!’

‘Waarom bel je me dan?!’

Hij kon haar kinderen op de achtergrond horen huilen. ‘Lukt het allemaal, zusje?’

‘Tandjes,’ zei ze, ‘en darmkoliek. Ik droom alleen nog maar van slapen.’

Inigo niet. Hij droomde van een speeltuin en voetballen en schommelen. En van bloed. Alleen niet in Utrecht en niet in Den Haag.

Toen zijn noodvulling de confrontatie met een ciabatta niet overleefde, was zijn eerste gedachte: nu kan ik weer naar Amsterdam gaan.

Onderweg in de trein vermengde de angst voor de tandarts zich met de onrust over wat hij van plan was: de straat opzoeken die hem nachtmerries bezorgde. Hij pakte zijn telefoon voor wat afleiding. De rode badge die nieuwe berichten aangaf op Facebook lokte hem. Hij deed niet veel op social media, en er was ook maar één bericht. Geschokt dook hij weg in de hoek van de bank. Fee Kastelijn was nergens bang voor, dat wist hij wel. Ze was mooi en gedroeg zich er ook naar. Maar dit was zo gedurfd...

Hij had zich al vaak afgevraagd wat ze droeg onder de kortgerokte mantelpakjes die ze aantrok naar kantoor. Soms kon je bij haar boezem een glimp opvangen van een strookje gekleurde kant. Dat haar lijf mooi was, had hij wel kunnen fantaseren. Dit ensemble, compleet met jarretelles, deed hem in één klap alle gedachten aan de straat vergeten. Gelukkig was het niet druk in de trein. Hij veegde de foto weg en wachtte tot de kleur uit zijn wangen en de warmte uit zijn lendenen was weggetrokken.

Toch pakte hij al voor station Amsterdam Amstel opnieuw zijn telefoon. Drie foto's waren het. Mooie foto's, genomen door een liefhebbende lens. Ze moest voor haar vriend geposeerd hebben. Haar ex-vriend, want het was al een tijd uit.

Betekende dit dat ze weer op de markt was? Voor hij het zich goed en wel bewust was, had hij de foto's al gedownload.

Toen sloeg de twijfel toe.

Het was een tijd geleden dat hij Fee in een uitdagende outfit op kantoor had zien verschijnen. Al een paar weken zag ze er moe uit. Ze ontweek zijn blik en haar blouses waren tegenwoordig hooggesloten.

Deze foto's pasten daar niet bij.

Bewust reed hij de tandartsenpraktijk voorbij. De zon scheen fel door de ruiten van de tram. Buiten bloeiden krokussen. Zijn tong voelde aan het gat in zijn kies maar het gat in zijn geheugen irriteerde hem meer. Daarom ging hij precies doen wat zijn zus gezegd had. Aanbellen en vragen wie er woonde. Vandaag was hij nuchter. Hij had nog geen pijnstillers of andere verdoving gehad.

De tram reed vlot langs de haltes. Het was verder dan hij dacht. Hij passeerde een brug en een perkje. De bomen hadden lichtgroene blaadjes. Het zag er idyllisch uit, al was dat bedrog. Als de tramdeuren opengingen, waaide er steeds een ijzige wind binnen.

Verdraaid, daar was het! Huizen met trappen ervoor. Waren die hem bekend voorgekomen? Bijna vergat hij uit te stappen.

Hij struikelde naar de deur en checkte uit. Buiten keek hij om zich heen. Daar was het bankje waar hij gezeten had. Hij sloeg zijn sjaal wat dichters om zijn hals en liep erheen. De huizen leken allemaal op elkaar. Hoge huizen met trappen die omhoog leidden naar de voordeur, of omlaag naar een souterrain. Waar was hij naar boven gelopen, hoe vond hij in vredesnaam het huis dat hem zo'n verwarring had bezorgd?

In een flits wist hij het.

Strepen.

Een wit vierkant met twee rechte strepen.

Eén streepje voor jou, één voor..

Hij hapte naar adem. Iets kneep zijn keel dicht. Zijn sjaal verstikte hem en hij rukte hem los. Moeizaam zogen zijn longen de koude lucht naar binnen. Alles in hem werd wit. Een hemel vol sneeuw. Een onbeschreven blad. Er was niets dan verblindend leeg wit.

Zijn huid jeukte. Hij rilde, van kou of koorts. Zijn zwoegende adem vertelde hem dat er iets mis was, dat zijn lijf iets wist wat zijn hoofd was vergeten.

Aanbellen durfde hij niet meer.

Bij nummer 9 ging de deur open. Een Surinaamse vrouw liep het trapje af. Ze keek naar hem terwijl ze naar de halte liep.

'Gaat het wel?'

Hij knikte en hoestte. Het was een onzinnig idee geweest om hierheen te gaan, hij kon op het internet zoeken wie er woonde. Na een paar diepe ademteugen stond hij op en liep terug naar de halte. Naast de vrouw wachtte hij op de tram.

In de tram voelde hij hoe haar ogen hem nog steeds opnamen. Hij probeerde zekerheid uit te stralen. Toen ze bij dezelfde halte uitstapte en hem even later bij de tandartspraktijk voorbijliep, keek hij haar na. Kende hij die vrouw?

'Weet je zeker dat je geen roesje wilt?' vroeg de tandarts. 'De vorige keer kneep je de stoelleuning haast kapot.'

‘Er is niks meer om bang voor te zijn, toch?’ antwoordde Inigo.
‘Die zenuw is hartstikke dood.’

Terwijl hij het zei, dacht hij aan het huis, aan nummer 11. Er was iets mee dat een zenuw in hem raakte, een zenuw die dood was geweest, totdat hij in de verkeerde tram was gestapt.